

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่าในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ระบบการค้าชายแดนไทย-พม่าในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการค้าชายแดนไทย-พม่าในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการค้าชายแดนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมจากประชาชนอำเภอแม่สะเรียง จำนวน 349 คน และแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการในพื้นที่

ผลของการศึกษาพบว่า

1) การค้าชายแดนในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าชายแดนไทย-พม่า 1 แห่ง ในช่องทางบ้านเสาหิน เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่น และเปิดให้ประชาชนทั้ง 2 สัญชาติทำการซื้อขายสินค้า สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องอุปโภค บริโภค

2) การบริหารจัดการการค้าชายแดน ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ด่านตรวจคนเข้าเมือง ทำหน้าที่ในการควบคุม การเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกอาณาจักรของบุคคลสัญชาติพม่า สัญชาติไทย และพาหนะทุกชนิด ด้านศุลกากรแม่สะเรียง ทำหน้าที่ควบคุมสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกนอกอาณาจักร รวมทั้งพาหนะที่ใช้ ในการขนส่งสินค้า อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการค้า อำนวยความสะดวกแก่ภาคเอกชน ดำเนินการขึ้นทะเบียนและควบคุมบริษัทหรือห้างร้านที่เป็นนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่สะเรียง มีหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมกำกับดูแล การเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 36 สถานีตำรวจภูธรตำบลเสาหิน และสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สะเรียงทำหน้าที่ในการตรวจสอบสิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด และบุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย และส่งเสริม ดูแล ควบคุม และอำนวยความสะดวกในพื้นที่

3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการค้าชายแดนอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ สภาพเส้นทางที่เป็นถนนดิน ลูกรัง เต็มไปด้วยฝุ่น ทำให้การสัญจรและการขนส่งสินค้าลำบาก ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ความไม่แน่นอนของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายการค้าชายแดน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับพม่า การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และมีปัญหาการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

นอกจากนี้ในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีปัญหาการค้านอกระบบ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดการลักลอบนำเข้าและส่งออกสินค้านอกระบบ เพราะภาษีทางการค้าสูง ขั้นตอนของพิธีการทางศุลกากรมีความซับซ้อน ยุ่งยาก และทำให้ผู้ประกอบการมีกำไรมากกว่าการค้าในระบบ โดยปัจจัยที่เอื้อต่อการค้านอกระบบ คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการบางหน่วยงานที่รับเงินใต้โต๊ะจากผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการปล่อยให้มีการค้านอกระบบ หรืออำนวยความสะดวกเปิดช่องทางให้มีการลำเลียงสินค้านอกระบบในพื้นที่ เป็นต้น

The study entitled “Problems of Thailand – Myanmar Border Trade in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province” had 3 main objectives which were 1) to analyze border trade system between Thailand and Myanmar in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province; 2) to examine roles and duties of government organizations in Thailand – Myanmar border trade in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province; and 3) to explore problems and obstacles of associated government organizations in performing border trade. Data were collected among 349 people in Mae Sariang District through questionnaire and among government organizations in the area through interview schedule.

According to the study, it was found that

1) The border trade in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province had a temporarily permitted area in Ban Sao Hin Channel. It was to strengthen the local relationship and to give an opportunity for trading between the two nationalities. Most of the import product was the agricultural product while the export product was consumer product.

2) Border trade was managed by associated organizations, namely, Immigration Office, Mae Sariang Customs House, Mae Sariang District, Mae Sariang District Livestock Office, Taharnpran 36 Specific Unit, Sao Hin Sub-District Police Station and Mae Sariang District Police Station. To illustrate, the Immigration Office was responsible for controlling the traveling in and out the country of Myanmar nationality and Thai Nationality, including all kinds of vehicle. Mae Sariang Customs House was responsible for controlling import and export products as well as

vehicles for transportation. Mae Sariang District, Mae Hong Son Province was responsible for supporting and promoting the trading activities and facilitating the private sector to register and controlling companies or shops that were corporate entities or normal citizen. Mae Sariang District Livestock Office was responsible for examining, overseeing and controlling the relocation of animals and carcass. Taharnpran 36 Specific Unit, Sao Hin Sub-District Police Station and Mae Sariang District Police Station were responsible for inspecting illegal things, drugs and illegal immigrants as well as promoting, overseeing, controlling and facilitating in the area.

3) Problems and obstacles of border trade in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province were dusty laterite roads which caused difficulties in traveling and shipping. Moreover, there were also problems of illegal immigration of foreign laborers, the uncertainty of the government in making policy on border trading in order to create good understanding between the Thai and Myanmar Governments, the basic infrastructure development, and the wars between the Myanmar government and the minorities, for example.

Besides, in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province, there was a problem of informal border trade. The causes for smuggling import and export product were the high trade tax, the complicated customs process and more profit than the formal system. Factors supporting the informal border trade were corruption of some government organizations in exchanging for allowing the informal border trade to happen or facilitating the channel for transporting the informal border trading product in the area.